

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Uppsala den 10 juni

Remissyttrande över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Ert dnr LI2023/03629

Remissvaret är avgivet av juris dr. Jonas Christensen, Ekolagen Miljöjuridik AB och agronomen Jonas Andersson, VD på WRS Uppsala AB. Citeras lämpligen "Ekolagen / WRS".

1 Yttrandets avgränsning

I detta yttrande ger vi endast synpunkter på utredningen vad gäller förslag till lagstiftning rörande dagvatten. Vi tar inte ställning till övriga delar av utredningen.

Inledningsvis kan konstateras att så länge som det inte görs ett ordentligt omtag av den samlade dagvattenlagstiftningen så kommer det även fortsättningsvis att bli en mycket splittrad lagstiftning på området, där olika författningar hänger mer eller mindre bra samman med varandra.

Med detta sagt så menar vi att utredningen gjort ett seriöst och grundligt arbete, och vi ställer oss i huvudsak bakom förslagen.

Detta remissvar börjar med synpunkter på de föreslagna författningsändringarna, och därefter ger vi våra synpunkter på vissa delar av bakgrundsbeskrivningen.

2 Synpunkter på författningsförslagen

2.1 Definition av termen dagvatten, 1 kap. 4 § PBL samt 2 § LAV

Vi tillstyrker den föreslagna definitionen av dagvatten (*regn- eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markyta eller konstruktion*) samt att den införs både i PBL och i LAV, men menar att det kan finnas anledning att reflektera ytterligare över dess konsekvenser när det gäller drän- och spolvatten.

Det föreslås att spolvatten och dränvatten tas bort från definitionen av dagvatten. Vi menar att det inte är helt klarlagt vilka konsekvenser detta kommer få. Kommer det innebära att va-huvudmannen inte anser sig ha ett ansvar för att hantera dränvatten och spolvatten, och kommer det i så fall leda till att det uppstår behov av nya separata system för avledande av dessa vatten (främst dränvatten), och på vems ansvar skulle det då ligga?

Om dessa vatten inte kommer ingå i en definierad vattentjänst enligt vattentjänstalgen kommer inte heller va-huvudmännen kunna använda va-taxan för att bekosta avledandet.

Det är värt att notera att den föreslagna definitionen innebär att all nederbörd som avrinner på markytan kommer klassas som dagvatten. Vid vattenmättade förhållanden sker avrinningen som ytavrinning oavsett markanvändning (urban som icke urban). Vi menar att detta bör belysas i motiven, för att undvika missförstånd om vad som ska anses vara dagvatten.

2.2 Termen dagvattenhantering, exempelvis 2 kap. 6 § PBL samt 2 § LAV

Termen **dagvattenhantering, eller hantering av dagvatten**, förekommer på ett flertal ställen i förslagen till författningsändringar. I 2 § LAV definieras dagvattenhantering *som bortledande eller annat omhändertagande av dagvatten från ett område med samlad bebyggelse*.

I författningskommentaren (s. 910) förtydligas att *med bortledande av dagvatten från ett område med samlad bebyggelse räknas som dagvattenhantering, men också annat omhändertagande av dagvatten inom ett sådant område. Med uttrycket "samlad bebyggelse" avses här motsvarande område som avses med uttrycket "samlad bebyggelse" i definitionen av termen avlopp. Annat omhändertagande kan vara att dagvattnet exempelvis filtreras genom en särskild infiltrationsanläggning. Dagvatten bör således kunna hanteras genom åtgärder för infiltrering, fördröjning, avledande eller behandling av dagvatten*.

Vi menar att det måste tydliggöras om termen hantering innefattar såväl avledning, rening som fördröjning. Vi tolkar att hantering av dagvatten också inbegriper rening av dagvatten (jfr "annan behandling av dagvatten"), och menar att detta i så fall tydligt bör framgå av bestämmelsen. Om hantering även ska innefatta rening, så måste vissa andra förslag i betänkandet ses över, exempelvis 4 kap. 14 § 1p samt 8 kap. 9 § 6p PBL.

Ett sammanhang där denna oklara term kan komma att innebära tolkningsproblem är skyldigheten att anmäla inrättande av anläggningar *för avledande och rening* av avloppsdagvatten i 13 § 2 st. förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Som Mark- och miljööverdomstolen har konstaterat (M 11222-16) så omfattas anläggningar för avloppsdagvatten av anmälningsplikten i 13 § 2 st. förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, även om detta förmodligen inte var avsikten med bestämmelsen. Bestämmelsen träffar anläggningar för *avledning och rening* av avloppsvatten. Hur detta förhåller sig till termen "hantering" av dagvatten är oklart, liksom om det ska innefatta även fördröjning.

Se även våra synpunkter nedan på behovet av att införa en ny och egen bestämmelse om anmälningsplikt för dagvattenanläggningar.

2.3 2 kap. 6 § PBL

Vi tillstyrker att dagvattenhantering bör ses som ett eget allmänt intresse och att detta regleras särskilt i 2 kap. 6 § PBL. Det är viktigt att hänsyn till dagvattenfrågorna tydliggörs.

2.4 Nya planbestämmelser i 4 kap. PBL

2.4.1 4 kap. 12 § 2p. PBL

I en detaljplan får kommunen bestämma 2. skyddsåtgärder för att motverka en sådan otillåten påverkan på vattenmiljön som avses i 5 kap. 3 a § första stycket 1 miljöbalken.

Vi tillstyrker förslaget som vi uppfattar som en möjlighet för kommunerna att även på kvartersmark föreskriva om sådana skyddsåtgärder. Särskilt viktigt anser vi det vara att det ska vara möjligt för en kommun, att vid behov införa ett förbud för sådana tak- eller fasad material som kan påverka vattenmiljön negativt. Invändningen kan möjligen vara att det kan vara svårt att koppla ett förbud mot exempelvis koppar- eller zink som byggmaterial, till termen skyddsåtgärd.

Vi föreslår därför att bestämmelsen i stället får följande formulering (vårt tillägg understruket).

I en detaljplan får kommunen bestämma 2. skyddsåtgärder och vissa förbud för att motverka en sådan otillåten påverkan på vattenmiljön som avses i 5 kap. 3 a § första stycket 1 miljöbalken.

Eftersom sådana planbestämmelser formuleras som skyldigheter för exploatören, så kan de även framtvingas genom åtgärdsföreläggande med stöd av 11 kap. 19 § PBL. Det senare bedömer vi som särskilt viktigt.

2.4.2 4 kap. 14 § PBL

I en detaljplan får kommunen bestämma att lov eller startbesked för en åtgärd som innebär en väsentlig ändring av markens eller vattenområdets användning endast får ges under förutsättning att 1. en viss anläggning för ... dagvattenhantering ...som kommunen inte ska vara huvudman för, har kommit till stånd,

Vi tillstyrker förslaget, men har invändningar mot hur man i betänkandet beskriver dess tillämplighet.

Enligt betänkandet innebär förslaget å ena sidan inte någon förändring av kommunens ansvar enligt vattentjänstlagen för att ta omhand dagvatten, men å andra sidan menar man att skäl för att planlägga om enskilt huvudmannaskap exempelvis kan vara om en anslutning av en befintlig enskild gemensamhetsanläggning till en ny allmän va-anläggning i samband med planläggning av ett fritidshusområde, inte skulle innebära ökad miljönytta eller att en anslutning av en befintlig enskild gemensamhetsanläggning till en ny allmän va-anläggning skulle medföra orimliga samhällsekonomiska kostnader.

Vi menar att dessa uttalanden är motstridiga när det gäller hänsyn till samhällskostnaderna. Vattentjänstlagen ger enligt vår uppfattning ingen möjlighet för kommunen att undvika att inrätta verksamhetsområden för någon av de tre vattentjänsterna med motiveringen att det blir för dyrt (jfr ovan "orimliga samhällsekonomiska kostnader").

Samtidigt som införandet av 6 § 2 st. LAV enligt tydliga motivuttalanden inte skulle medföra några ändringar i kommunernas grundläggande skyldigheter enligt denna lag (Prop. 2021/22:208 s. 19, 20 samt 52), så vill utredningen nu att genom det aktuella förslaget ge kommunerna möjligheter att kunna planlägga bort detta ansvar genom att istället tvinga

fastighetsägare att gå samman om en gemensamhetsanläggning (givet att alla övriga rekvisit i bestämmelsen är uppfylla).

En utgångspunkt vid införandet av 6 § 2 st. LAV var att samtidigt som kommunen å ena sidan ska kunna ge ett enigt grannskap möjligheterna att själva lösa sina vattentjänster med enskild lösning, så sade man å andra sidan att om de enskilda fastighetsägarna skulle tröttna på att själva ta hand om sina vattentjänster så skulle kommunens ansvar ändå finnas kvar latent.

Vi menar att genom det nu föreslagna tillägget i 4 kap. 14 § PBL, sett mot ljuset av uttalanden i betänkandet, så kommer man genom en sådan bestämmelse göra det omöjligt för boende i ett sådant område att slippa det enskilda ansvaret för dagvattenhanteringen den dag man tröttnar eller missköter sin gemensamhetsanläggning.

Vi tolkar dock den befintliga bestämmelsen i 4 kap. 14 § PBL som att den inte alls är tillämplig på en situation där 6 § vattentjänstlagen föreskriver kommunalt va-ansvar, utan endast på situationer där det i grunden föreligger ett enskilt ansvar. Syftet med bestämmelsen är således inte att kunna göra undantag från vattentjänstlagens (fortfarande) tvingade regel i 6 §, utan endast att se till att en enskild va-anläggning verkligen kommer till stånd. En enskild anläggning kan aningen vara en gemensamhetsanläggning eller, solitära enskilda lösning.

Vi menar att utredningsförslag ska bifallas, men att man i motiven är tydlig med att bestämmelsen inte avser att göra det möjligt att genom en sådan planbestämmelse kunna göra undantag från kommunens skyldighet enligt 6 § LAV.

2.4.3 4 kap. 16 § p. 6 PBL

I en detaljplan får kommunen...6. i fråga om dagvattenanläggningar, bestämma de krav på placering och utförande som behövs för att hantera dagvatten och vattenbrist samt för att inte överträda bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken.

Dagvattenanläggningar är ofta miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. 1 § 1-2 p miljöbalken, och i många fall är de också anmälningspliktiga enligt 13 § 2 st. förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anläggningar som omfattas av miljöbalken, måste därför för att få komma till stånd uppfylla kraven i 2 kap. miljöbalken, såsom valet av teknik och lokalisering. En tillsynsmyndighets krav får inte heller vara orimliga i förhållande till deras nytta. Också bestämmelsen i 9 kap. 7 § MB är tillämplig på dagvattenanläggningar som ska hantera avloppsvatten.

Det är av största vikt att kommunens tillämpning av det nu föreslagna tillägget i PBL inte leder till att man genom detaljplanprocessen framtvingar utförandet av en viss dagvattenlösning, som vid en tillämpning av miljöbalken inte är tillåten på den föreslagna platsen eller inte anses vara ett rimligt krav. På samma sätt får bestämmelsen inte leda till att en lokalisering som inte godkänns enligt 2 kap. 6 § MB, framtvingas av en detaljplanebestämmelse.

Vi menar att det föreslagna tillägget i 4 kap. 16 § PBL kan komma att vara ett viktigt instrument i framtiden, men att bestämmelsen måste omformuleras så att det tydliggörs att en sådan planbestämmelse inte får leda till att en dagvattenanläggning framtvingas som sedan kan vara förbjuden enligt miljöbalken.

2.4.4 6 kap. 40 § PBL om vad som ska få skrivas i exploateringsavtal

Vi tillstyrker förslaget.

2.4.5 8 kap 9 § PBL

En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska ordnas så att.... 6. det på tomten eller i närheten av den går att tillgodose krav på vattenförsörjning och avlopp samt i skälig utsträckning hantera dagvatten, och

Valet av ordet "hantera dagvatten" måste förtydligas. Vi menar att det är bra att kommunerna ska kunna kräva fördröjning av dagvatten på kvartersmark, men avstyrker om det även avses vara möjligt att ställa krav på rening av dagvattnet genom planbestämmelser.

Det har länge varit en brist att det varken med stöd av PBL eller med vattentjänstlagen har varit möjligt att kräva ansvar för att fördröja dagvatten på kvartersmark. I förslaget använder man termen "hantera" dagvatten.

Vi menar att det är angeläget att alla fastighetsägare ska kunna bli skyldiga att fördröja dagvatten på den egna fastigheten, utan att för den skull begränsa va-huvudmannens ansvar enligt 6 § LAV, (det senare har hanterats i betänkandet.)

Det är dock oklart om begreppet "hantera" dagvatten förutom fördröjning och infiltration, även innefattar rening av dagvattnet. Som vi anført ovan (kommentaren till 2 § LAV) så tolkar vi att termen hantera även innefattar rening.

Vi menar att det bör förtydligas att denna bestämmelse inte ska ge kommunerna möjlighet att med stöd av en planbestämmelse ställa krav på att fastighetsägaren måste rena dagvattnet innan det lämnar fastigheten. Om termen hantera även inbegriper rening, så bör termen bytas ut.

Det främsta argumentet är att det skulle utgöra en dubbelreglering vid sidan av miljöbalken, och att det inte är en byggnadsnämnds uppgift att bestämma hur mycket ett dagvatten måste renas. PBL saknar vidare bestämmelser om hur reningsgraden ska bestämmas.

Vidare kan anföras att då många dagvattenanläggningar är miljöfarliga verksamheter (9 kap. 1 § MB) och anmälningspliktiga enligt 13 § 2 st. förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det angeläget att tillämpningen av de föreslagna ändringarna i PBL inte kommer leda till att byggnadsnämnden föreskriver dagvattenlösningar eller lokalisering av sådana som samtidigt kan strida mot främst lokaliseringsregeln i 2 kap. 7 § MB.

En annan effekt av detta förslag är att det är kommunernas byggnadsnämnder som kommer bli tillsynsmyndighet över att sådana anläggningar kommer till stånd, hur de inrättas och hur de senare kommer skötas, drivas och fungera. Vi ställer oss frågande till om detta är uppgifter som en byggnadsnämnd bör ha tillsynsansvar över när det ofta är frågor som egentligen ligger miljö-tillsynen närmare. Därutöver måste det undersökas om PBL erbjuder de tillsynsinstrument som kan krävas för en sådan tillsyn.

2.5 Ändringar i vattentjänstlagen

Vi har följande synpunkter på ändringsförslagen i vattentjänstlagen.

21 § En fastighetsägare får inte använda en allmän va-anläggning på ett sätt som innebär... 1. att dagvattenanläggningen eller avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet,...

För att bedöma om utsläpp till dagvattennätet kan inverka skadligt på en anläggningens funktion, så kommer det att behövas en bedömning i det enskilda fallet. Ett skadligt utsläpp skulle t.ex. kunna vara utsläpp av ämnen till dagvattensystemet av ämnen som negativt påverkar biologiska, kemiska eller mekaniska reningsprocesser i en dagvattendamm. I och med att det saknas en vedertagen definition av vad ett "normaldagvatten" är, så kommer det vara svårt att göra sådana bedömningar. Risker är också stora att olika kommuner gör olika bedömningar, vilket skapa en osäkerhet för brukarna.

Vi kan konstatera att regleringen behövs, men anser att lagstiftaren måste sätta ner foten kring vilket dagvatten som va-huvudmannen är skyldig att hantera respektive inte hantera. Se vidare nedan.

När det gäller **förslaget i 22a §** om möjlighet för kommunen att förelägga en fastighetsägare att vidta en dagvattenåtgärd, så bör det förtydligas vilken nämnd som ska ha detta uppdrag.

3 Generella kommentarer om utredningen och dess förslag.

3.1.1 Kommentarer på bakgrundsbeskrivning

3.1.1.1 Inledning

På det stora hela menar vi att utredningen har fångat den komplicerade, och i vissa aspekter osammanhängande, lagstiftningen om dagvatten på ett bra sätt. Vi stödjer i huvudsak de förslag som ges, men vill dock göra följande faktamässiga kommentarer.

3.1.1.2 Att dagvatten skulle vara miljöfarligt avfall

Avsnitt 8.3.2 s. 460. Här uttrycker man att "allt dagvatten inom detaljplanlagt område ses som miljöfarligt avfall". Med hänsyn till vad som sen skrivs i avsnitt 8.3.6 s. 504 förstår man att det är ett tryckfel.

3.1.1.3 Utsläpp av alla slags dagvatten är miljöfarlig verksamhet

Avsnitt 8.3.2 s. 461 ff. I utredningen beskriver man skillnaden mellan sådant dagvatten som enligt 9 kap. 2 § MB utgör ett avloppsvatten (det vi i andra sammanhang valt att kalla "avloppsdagvatten") samt sådant dagvatten som inte är ett avloppsvatten ("annat dagvatten"). Det vi saknar i den diskussionen är dock att utsläpp av båda dessa dagvattenkategorier utgör miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 1 § MB. Medan utsläpp av avloppsdagvatten hanteras i 9 kap. 1 § 1 p MB så utgör annat dagvatten enligt 2p. utsläpp av annat än dagvatten. Förutom 9 kap. 7 § MB så är miljöbalkens kravregler tillämpliga både på båda typerna av dagvatten.

3.1.1.4 Avloppsvatten är inte betingat av föroreningsgraden

Utredningen tycks utgå från att vad som ska utgöra ett avloppsvatten är beroende av vattnets föroreningsgrad. Så är dock inte fallet. Ett avloppsvatten kan således vara både väldigt rent och väldigt förorenat. Enligt miljöbalkens definition av avloppsvatten är den avgörande frågan i stället var vattnet kommer från, inte dess föroreningsgrad. I kommentaren till miljöbalk (Bengtsson m.fl., Norstedts juridik webb JUNO):

"Någon begränsning till kvantitet eller föroreningsinnehåll finns inte. Den som släpper ut vatten, som definitionsmässigt är att betrakta som avloppsvatten oavsett kvantitet eller kvalitet, bedriver således miljöfarlig verksamhet enligt 1 § 1."

3.1.1.5 Va-huvudmannen är enligt tidigare motiv till LAV ansvarig för allt dagvatten, oavsett kvalitet och kvantitet

Avsnitt 8.3.5 s. 489. Utredningen för en diskussion om vilket ansvar va-huvudmannen har för att ta hand om stora dagvattenmängder, och refererar i princip endast till den branschpraxis som definieras av branschorganisationen Svenskt Vatten och som senare har kommit att tas som utgångspunkt i skadeståndsrättsliga processer. Det är sedan dessa skadeståndsrättsliga bedömningar som har medfört att man hitintills menat att det allmänna dagvattennätet ska vara dimensionerat för ett 10 års regn (med förslag till ändringar genom Svenskt Vattens P110).

Detta resonemang är rätt i sak, men vad man inte kommenterar i detta sammanhang i betänkandet är att man i motiven till lag om allmänna vattentjänster (prop. 2005/06:78 s. 43) uttrycker att:

"Någon motsvarande kvalitativ eller kvantitativ begränsning av huvudmannens tjänster har däremot inte ställts upp för omhändertagandet av dag- och dränvatten och kylvatten).

Författningstexten, tolkat mot bakgrund av tydliga motivuttalanden, innebär alltså att va-huvudmannens offentligrättsliga ansvar för omhändertagande av dagvatten är obegränsade både vad gäller mängder och innehåll. Naturligtvis är ett så omfattande ansvar för va-huvudmannen helt orealistiskt.

Omständigheten berörs lite oklart i betänkandet s. 498, i samband med diskussioner om ansvar för skyfallsvatten, men utan att konstatera att detta obegränsade ansvar faktiskt följer av gällande rättskällor.

Vi menar att det dels är en brist i utredningens underlag att man där inte ha problematiserat denna fråga, utan endast resonerar kring det skadeståndsrättsliga ansvaret. Dels menar vi att det naturliga är att det är lagstiftaren som ska bestämma vilket dagvatten (både kvalitativt och kvantitativt) som ska falla under va-huvudmannens ansvar, och inte helt ska bygga på vad en branschorganisation anser, vars uppdrag och syfte är att företräda en parts intressen, men inte andras. Utbyggnaden av dagvattennät är en stor kommunalekonomisk fråga och den är ofta av mycket stor betydelse för enskilda fastighetsägare m.fl.

Det är olyckligt att denna fråga har överlämnats till den civilrättsliga skadeståndspraxisen, som bygger på rättsprocesser med parter som förutsätts vara jämbördiga och som förmår föra fram rätt argumentation, när vattentjänstlagen i grunden är en offentligrättslig reglering som styr rättigheter och skyldigheter för enskilda och för kommunerna. Detta sagt utan att kritisera de

rapporter och slutsatser som tagits fram av Svenskt Vatten. Vi menar dock att detta är en så viktig och grundläggande principiell fråga att den bör vara avgjord genom författningsreglering.

3.1.1.6 Rent dagvatten måste inte alltid renas

Avsnitt 8.3.6 s. 504. I betänkandet skriver man att inom planlagt område bedöms allt dagvatten i dag som avloppsvatten som ska ledas bort till reningsanläggning oavsett dagvattnets föroreningsgrad. Vi menar att det idag är en sanning med modifikation att allt dagvatten måste renas. Även om det är ett avloppsvatten så innebär det inte att det alltid måste renas. I 9 kap. 7 §, 1 st. miljöbalken står:

Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Innebörden är att avledning och rening av avloppsvatten ska ske i syfte att olägenheter för människors hälsa eller miljö inte ska uppkomma, vilket betyder att om avloppsvattnet (dagvattnet) inte alls är förorenat så behövs ingen rening innan det släpps ut.

Det står även att *lämpliga* avloppsanordningar eller andra inrättningar ska utföras. Ordet *lämpliga* bör förstås så att det är en lämplig anordning, sett till föroreningsgrad och lokalisering, som ska utnyttjas.

Vi menar därför att det inte alls är så att allt dagvatten per definition måste renas eftersom det måste ske en bedömning i det enskilda fallet.

Till detta kommer att även de allmänna hänsynsreglerna, inklusive skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken ska tillämpas, vilket innebär att reningskraven ska stå i relation till reningsbehoven på den aktuella platsen.

3.1.1.7 Allt avloppsvatten måste inte genomgå längre gående rening än slamavskiljning

Avsnitt 8.3.7 s. 510. I betänkandet uttrycks:

Av 12 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår också att utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse är förbjudet om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Förbudet gäller dock inte om det är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Utifrån detta drar man senare slutsatsen att väldigt många enskilda avlopp är olagliga. Dessvärre gör man i betänkandet samma fel som i många andra fall (i vissa fall även Havs- och vattenmyndigheten). Denna bestämmelse gäller endast utsläpp i vattenområde, dvs ett område som någon gång under året naturligt står under vatten. Detta står tydligt i bestämmelsen. 12 § 1 st. FMH:

Det är förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoilet eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Med vattenområde avses i 11 kap. 2 § MB:

"vattenområde: ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd".

Detta innebär att bestämmelsen inte alls säger att alla enskilda avlopp (till vilka anläggningar för hantering av avloppsdagvatten hör) alltid måste ha längre gående rening än slamavskiljning per definition, eftersom kravet endast gäller de anläggningar som exempelvis släpper ut avloppsvatten i en sjö, ett vattendrag, en våtmark eller ett dike som översvämmas regelbundet. Med vattenområde (11 kap. 2 § MB) avses exempelvis inte utsläpp till en torr mark eller till grundvatten. På grund av detta fel har man även dragit felaktiga slutsatser i avsnitt 5.3.10, s. 535.

3.1.1.8 Tillsyn över dagvattenanläggningar enligt PBL

Avsnitt 8.3.10, s. 532. I betänkandet diskuteras möjligheterna att bedriva tillsyn med stöd av PBL, och vi menar att man ger en delvis felaktig bild av rättsläget.

När det gäller kvartersmark så kan många planföreskrifter enligt 4 kap. PBL endast formuleras som möjligheter, eller rättigheter, dvs att en anläggning för hantering av dagvatten *får* placeras på en viss plats, eller att mark avsätts för visst ändamål. Dessa föreskrifter innebär således inga skyldigheter för exploatören att inrätta sådana anläggningar.

Den bestämmelse som diskuteras i betänkandet om rättelseföreläggande (11 kap. 20 § PBL) reglerar endast situationer då någon har gjort något planstridigt:

Om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid mot denna lag eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen,...

Bestämmelsen är därför inte tillämplig om någon har vägrat att följa en planbestämmelse, vilket är den situationen som diskuteras i betänkandet.

Problemet är dock att inte heller åtgärdsföreläggande enligt 11 kap. 19 § PBL kan tillämpas på sådana situationer, då denna bestämmelse handlar om att någon har åsidosatt en *skyldighet*, vilket det sällan är fråga om när det gäller planbestämmelser på kvartersmark.

"Om en byggherre, ägare, nyttjanderättshavare, väghållare, kontrollansvarig, sakkunnig eller huvudman för en allmän plats låter bli att vidta en åtgärd och därigenom bryter mot en skyldighet enligt denna lag eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen,..."

Slutsatsen blir därför att byggnadsnämnden aldrig kan framtvinga åtgärder på kvartersmark som formulerats som annat än bindande krav.

Det är en brist att sådana åtgärder inte kan framtvingas, och för att få en komplett bild borde frågan ha analyserats av utredningen.

4 Förslag på ny reglering om anmälningsplikt av dagvattenanläggningar

Avsnitt 5.3.10, s. 535 (jämfört med avsnitt 8.3.7 s. 510).

Idag är anläggningar för hantering av avloppsdagvatten anmälningspliktiga, vilket inte gäller för sådana anläggningar som tar hand om dagvatten som inte utgör ett avloppsvatten enligt 9 kap. 2 § MB. Det handlar främst om dagvatten från icke detaljplanlagda områden.

Anmälningsplikten för dessa anläggningar följer av hur bestämmelsen i 13 § 2 st. förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är formulerad. Problemet med denna bestämmelse är att den egentligen inte var skriven för dagvatten, utan för WC-vatten (tillståndsplikten i 1 st.) respektive BDT-vatten (i andra st).

Som MÖD skriver i mål MÖD M 11222-16:

"Även om det möjligen inte varit avsett att anordningar för avledande av dagvatten skulle omfattas av anmälningsplikten i 13 § andra stycket FMH träffas sådana avloppsanordningar rent faktiskt av bestämmelsens ordalydelse. Det betyder att det krävs en anmälan för att inrätta en avloppsanordning för att avleda, rena och ta hand om avloppsvatten i form av vågdagvatten inom detaljplan."

Vi menar att det stora problemet med dagens anmälningsplikt ligger i att bestämmelsen inte är skriven för dagvatten, vilket bland annat märks genom att den ska tillämpas på anläggningar för upp till 200 *personequivaler* (pe). Pe är ett uttryck som grundas på utsläpp av BOD, dvs biologiskt nedbrytbara ämnen, en parameter som knappast är aktuell för dagvattenutsläpp. Dessutom inträder anmälningsplikten för en anläggning som "ska avleda och rena" dagvatten.

En fråga som ofta uppkommer är hur man ska se på nya typer av dagvattenanläggningar såsom till exempel s.k. regnbäddar. Måste dessa anläggningar både avleda och rena för att den ska vara anmälningspliktig, och var går gränsen? Hur ligger det till med anläggningar som endast ska fördröja dagvattnet? Anses det vara avledning när det handlar om att fördröja?

Vi menar därför att det bör införas en särskild regel om anmälningsplikt för dagvattenanläggningar, oavsett om dessa hanterar avloppsdagvatten eller annat dagvatten. Förslagsvis införs en sådan regel i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Det är naturligtvis en avvägningsfråga vilka anläggningar som ska vara anmälningspliktiga. Det står mellan tillsynsmyndighetens behov av att känna till dem å ena sidan, och å andra sidan risken för en onödig byråkratisering, i synnerhet som allt dagvatten inte är väldigt smutsigt.

Vi menar dock att argumenten för en anmälningsplikt överväger och att det måste vara enkelt att konstatera om anmälningsplikten föreligger eller inte.

Samtidigt ska man vara medveten om att det inom en snar framtid kommer att handla om många hundra mindre anläggningar i varje kommun som då kommer att omfattas av anmälningsplikten och att belastningen på miljökontoret kan komma att bli mycket stor. Det är då viktigt var man drar gränsen för anmälningsplikt.

För WRS AB

Jonas Andersson

För Ekolagen Miljöjuridik AB

Jonas Christensen